

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 37/06-45

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Báránaya a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti A. H. a T. H., obaja bytom M., zastúpených advokátom JUDr. L. S., Advokátska kancelária, K., v ktorej namietajú porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 74/94, na neverejnom zasadnutí 27. júna 2006 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 74/94 porušil základné právo A. H. a T. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 74/94 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. A. H. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. T. H. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Trnava j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania A. H. a T. H. v sume 8 304 Sk (slovom osemtisícristoštyri slovenských korún) na adresu ich advokáta JUDr. L. S., Advokátska kancelária, K., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Sťažnosti A. H. a T. H. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 37/06-15 z 10. februára 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť A. H. a T. H., obaja bytom M. (ďalej len „sťažovateľka“, „sťažovateľ“ alebo spolu „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. L. S., Advokátska kancelária, K., v ktorej namietajú porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 74/94. Na základe výzvy ústavného súdu sťažovatelia svoju sťažnosť doplnili podaním z 12. januára 2006.

Vo svojich podaniach sťažovatelia uviedli, že 22. decembra 1994 podali okresnému súdu žalobu, ktorou sa domáhali zaplataenia odškodnenia smrteľného pracovného úrazu manžela sťažovateľky a otca maloletého sťažovateľa. Okresný súd po viacerých pojednávaniach a vykonanom dokazovaní hlavne výsluchom znalcov, vedúceho čističky odpadových vôd, spolupracovníkov nebohého manžela sťažovateľky a po oboznámení sa s výsledkami šetrenia Inšpektorátu bezpečnosti práce v N. vydal 31. marca 1999 rozsudok č. k. 18 C 74/94-157, ktorým žalobe v plnom rozsahu vyhovel.

Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na základe odvolania žalovaného uznesením č. k. 11 Co 102/00-193 z 21. júna 2000 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd vo svojom uznesení okresnému súdu vytkol aj viaceré procesné pochybenia (napr. okresný súd vo veci pojednával viackrát bez účasti prísediacich, nezohľadnil skutočnosť, že maloletý sťažovateľ nadobudol plnoletosť a pod). Sťažovatelia podaniami zo 6. mája 2002, 24. júna 2002 a 7. februára 2003 petit svojej žaloby upravili.

Okresný súd bol však zatiaľ v predmetnej veci nečinný až do 9. apríla 2003, kedy na návrh sťažovateľov vypočul znalca Ing. E. K.. Na ďalšom pojednávaní uskutočnenom 26. októbra 2003 okresný súd na návrh sťažovateľov opätovne vypočul vedúceho čističky odpadových vôd a následne pojednávanie odročil na 19. január 2004 s tým, že účastníci konania mu majú doručiť svoje vyjadrenia v uvedenej veci.

Sťažovatelia sa potom obrátili na ministra spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“) so sťažnosťou na postup okresného súdu. Na pojednávaní 19. januára 2004 sťažovatelia chceli prostredníctvom svojho zástupcu písomným podaním upraviť petit svojej žaloby vo vzťahu k požadovanému príslušenstvu. Zástupca sťažovateľov však tento návrh na zmenu petitu vzal späť po tom, ako sa zákonná sudkyňa „rozčúlila“ nad jeho obsahom a zároveň súdu oznámil, že mu doručí nové podanie, v ktorom úroky z omeškania z renty sťažovateľa požadovať sťažovatelia nebudú, čo sa napokon stalo podaním z 27. januára 2004.

Do zápisnice o pojednávani z 19. januára 2004 zákonná sudkyňa „*vpísala text, že zástupca v žalobe berie späť návrh na ďalšie úroky z omeškania okrem 4 % požadovaných v návrhu a v tomto smere žiadal konanie zastaviť. To nie je pravda a v obave, že sa na tento jej podvrh príde, zápisnicu takto sfalšovanú si schovala a namiesto nej tam vložila zápisnicu zase sfalšovanú, keď do nej vložila text, ktorý nebol predmetom pojednávania. Týmto konaním dala priechod svojej averzii, aby žalovaná strana mala zaplatiť žalobcom 22 % úrokov z omeškania od 1. mája 1995, teda za 10 rokov, čo je 220 %, čo istinu prisúdenú žalobcom stonásobní (...)*“. Krajský súd, ktorý v predmetnej veci rozhodoval o odvolaniach podaných obidvomi účastníkmi konania, vo svojom zrušujúcom uznesení č. k. 11 Co 173/04-319 z 28. februára 2004, uviedol, že v spise nenašiel žiadne vyhlásenie zástupcu sťažovateľov o čiastočnom späťvzati návrhu, z čoho je podľa nich zřejmé, že zákonná sudkyňa sfalšovanú zápisnicu ani krajskému súdu nepredložila.

Predmetné konanie nie je ani po 11 rokoch skončené a v prípade, že sa v ňom bude pokračovať podľa pokynov krajského súdu, nedá sa podľa sťažovateľov ani v dohľadnej dobe očakávať jeho skončenie. Sťažovatelia taktiež upozornili na skutočnosť, že krajský súd predmetnú vec dosiaľ štyrikrát vrátil späť okresnému súdu (dvakrát po riadnych opravných prostriedkoch, raz pre nesprávne rozhodnutie o zaplatení preddavku na trovy znalca žalovaným, ktorý je oslobodený od súdnych poplatkov, a raz pre nesprávne doručenie prvého rozsudku okresného súdu zamestnancovi žalovaného poverenému len na zastupovanie na jednom ústnom pojednávani).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že ich základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v predmetnej veci bolo porušené, prikázal okresnému a krajskému súdu v uvedenej veci konať bez zbytočných prietáhov, každému zo sťažovateľov priznal primerané finančné zadosťučinenie 100 000 Sk a zaviazal okresný súd i k úhrade ich trov právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti sťažovateľov vyjadril podaním č. Spr. 463/06 zo 4. apríla 2006 okresný súd prostredníctvom svojej predsedníčky. V rámci

svojho vyjadrenia vo veci podrobne chronologicky opísala priebeh konania v predmetnej veci na tomto súde a v jeho závere uviedla: „*Sme toho názoru, že vo veci konajúca sudkyňa konala bez prietáhov, s ohľadom aj na ďalšie množstvo vybavovaných vecí. Zároveň Vám oznamujeme, že netrváme na tom, aby ústavný súd konal o veci samej na verejnom ústnom pojednávaní, súhlasíme s upustením od neho.*“

Právny zástupca sťažovateľov vo svojom podaní zo 6. marca 2006 ústavnému súdu na základe jeho výzvy oznámil, že netrvá na konaní verejného pojednávania v predmetnej veci a súhlasí s upustením od neho.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Sťažovatelia v zastúpení advokátom JUDr. J. K., Advokátska kancelária, B., doručili 27. decembra 1994 okresnému súdu žalobu o zaplatenie pohľadávky s príslušenstvom titulom zodpovednosti za škodu spôsobenú pracovným úrazom smerujúcu proti Ústavu Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“). Tento návrh bol zaevidovaný pod sp. zn. 18 C 74/94.

Pokynom zo 17. januára 1995 vo veci konajúci sudca nariadil pojednávanie na 9. február 1995, predvolal právneho zástupcu sťažovateľov a žalovanému nechal súčasne doručiť podanú žalobu spolu s výzvou, aby sa k nej v lehote 10 dní vyjadril. Žalovaný svoje vyjadrenie k predmetnej veci spolu s listinnými dôkazmi okresnému súdu predložil 30. januára 1995.

Pojednávanie konané 9. februára 1995 okresný súd odročil na neurčito za účelom vykonania ďalšieho dokazovania v tejto veci.

Dňa 28. februára 1995 bol okresnému súdu doručený vyšetrovací spis ČVS: VP 1532/94. Úpravou z 8. marca 1995 bolo nariadené pojednávanie na 30. marec 1995, na ktoré mali byť predvolaní zástupcovia účastníkov konania, svedok (A. Š.) i zástupca IBP N., ktorý vypracoval v tejto veci posudok.

Okresný súd pojednávanie konané 30. marca 1995 po vypočutí svedkov odročil na 4. máj 1995 za účelom vykonania ďalšieho dokazovania, zástupca žalovaného bol súčasne zaviazaný súdom predložiť mu identifikáciu svedkov, ktorých v konaní navrhuje vypočuť a zabezpečiť ich účasť na pojednávaní (spolupracovníkov J. H.). Žalovaný 4. apríla 1995 okresnému súdu zaslal adresy svedkov – spolupracovníkov J. H.. Pojednávanie konané 4. mája 1995 okresný súd pre neprítomnosť zástupcu sťažovateľov i svedkov odročil na 1. jún 1995.

Okresný súd pojednávanie konané 1. júna 1995 po vypočutí svedkov uznesením odročil na neurčito s tým, že do konania bude pribratý znalec. Podaním z 27. júna 1995 okresný súd vyzval znalcov Ing. E. K. a Ing. R. K., aby sa vyjadrili, či sú znalci kompetentní posúdiť pracovný úraz J. H.. Odpovede Ing. E. K. boli okresnému súdu doručené 14. júla 1995 a 23. augusta 1995 a od Ing. H. K. 30. augusta 1995. Uznesením č. k. 18 C 74/94-82 z 30. augusta 1995 okresný súd do konania pribral znalca Ing. K., ktorému súčasne uložil vypracovať v tejto veci znalecký posudok v lehote 2 mesiacov a žalovaný bol zaviazaný zložiť preddavok vo výške 2 000 Sk.

Podaním doručeným 12. septembra 1995 podal žalovaný odvolanie voči výroku uznesenia z 30. augusta 1995, ktorým bol zaviazaný zložiť na účet súdu preddavok na znalecké dokazovanie. Na základe úpravy z 13. septembra 1995 bola kópia odvolania zaslaná zástupcovi sťažovateľov, aby sa k nemu v lehote 3 dní vyjadril. Na základe pokynu vo veci konajúceho sudcu zo 7. novembra 1995 bol spis v tejto veci predložený 20. novembra 1995 Krajskému súdu v Bratislave za účelom rozhodnutia o podanom odvolaní. Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 13 Co 523/95 z 29. decembra 1995 uznesenie okresného súdu z 30. augusta 1995 zrušil, pretože žalovaný bol rozpočtová organizácia, ktorá je od platenia súdnych poplatkov zo zákona oslobodená. Okresnému súdu

bol spis vrátený 8. marca 1996. Úpravou z 12. marca 1996 bol daný pokyn na doručenie tohto uznesenia účastníkom konania, resp. ich zástupcom.

Spis v tejto veci bol na základe úpravy z 29. marca 1996 zaslaný ustanovenému znalcovi. Zástupca sťažovateľov 30. apríla 1996 doručil okresnému súdu výpoveď plnej moci, ktorú mu udelila sťažovateľka.

Podaním doručeným 10. júla 1996 ustanovený znalec oznámil súdu, že obhliadku miesta pracovného úrazu vykoná 16. júla 1996 a požiadal okresný súd o zabezpečenie zodpovedných vedúcich i vtedajších spolupracovníkov, ako aj o udelenie súhlasu s použitím súkromného osobného motorového vozidla. Okresný súd úpravou z 11. júla 1996 oznámil žalovanému dátum konania obhliadky a súčasne ho vyzval na zabezpečenie požiadaviek znalca.

Úpravou zo 6. septembra 1996 bol znalec vyzvaný na podanie znaleckého posudku. Táto požiadavka bola urgovaná súdom na základe úpravy zo 7. októbra 1996, opakovane 14. novembra 1996 a 16. januára 1997. Znalecký posudok bol okresnému súdu doručený 12. februára 1997 a následne bol zaslaný účastníkom konania, aby sa k nemu v lehote 10 dní vyjadrili. Vyjadrenie žalovaného bolo okresnému súdu doručené 7. marca 1997 a následne bolo na základe pokynu z 11. marca 1997 doručené znalcovi.

Úpravou z 22. apríla 1997 okresný súd nariadil v tejto veci pojednávanie na 28. máj 1997, na ktoré predvolal účastníkov konania a znalca. Okresný súd pojednávanie konané 28. mája 1997 uznesením odročil na neurčito.

Žalovaný 4. júla 1997 okresnému súdu doručil svoj návrh na vykonanie nových dôkazov, požiadal o preskúmanie znaleckého posudku a taktiež o to, aby na pojednávaní súd oboznámil účastníkov s jeho stanoviskom.

Úpravou z 18. júla 1997 okresný súd vyzval sťažovateľku, aby mu zaslala potvrdenie o svojom príjme, túto požiadavku súd urgoval aj na základe pokynu z 5. septembra 1997.

Výzva súdu bola sťažovateľkou splnená 2. októbra 1997. Okresný súd uznesením č. k. 18 C 74/94-147 z 8. októbra 1997 pribral do konania znalca z odboru zdravotníctva MUDr. M. M., DrSc. Na základe pokynov z 8. októbra 1997 a 11. decembra 1997 bolo toto uznesenie doručené právnenému zástupcovi sťažovateľky, žalovanému i znalcovi. Na č. l. 131 bolo v spise pripojené vyjadrenie zákonného sudcu k sťažnosti sťažovateľky Spr. 1524/98 aj ohľadom jej zaujatosti v predmetnej veci zo 16. júla 1998.

Na základe pokynu z 23. februára 1998 bol spis v tejto veci zaslaný znalcovi. Na základe pokynu zákonného sudcu z 13. mája 1998 a opakovane z 28. júla 1998 bol znalec okresným súdom urgovaný na podanie znaleckého posudku. Znalecký posudok bol doc. MUDr. M. M., CSc., doručený okresnému súdu 5. augusta 1998.

Úpravou zo 6. augusta 1998 zákonný sudca nariadil pojednávanie na 28. september 1998 a nechal naň predvolať právneho zástupcu sťažovateľov ako i žalovaného a súčasne im doručiť znalecký posudok. Pojednávanie uskutočnené okresným súdom 28. septembra 1998 bolo po vypočutí zástupcov účastníkov konania uznesením odročené na 2. november 1998 a súd zároveň žalovaného zaviazal, aby mu predložil podklady o priemerných zárobkoch poškodeného za posledný rok. Žalovaný si túto povinnosť splnil podaním doručeným súdu 13. októbra 1998.

Pojednávanie konané 2. novembra 1998 bolo z dôvodu ochorenia zákonného sudcu odročené na neurčito. Žalovaný podaním doručeným 26. novembra 1998 okresnému súdu odpovedal na jeho urgenciu z 10. novembra 1998 ohľadom splnenia povinnosti uloženej mu na poslednom pojednávaní. Úpravou z 15. februára 1999 okresný súd nariadil pojednávanie na 31. marec 1999. Na pojednávaní konanom 31. marca 1999 okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým žalovaného zaviazal zaplatiť sťažovateľom 43 027 Sk s príslušenstvom, mal. sťažovateľovi platiť mesačnú rentu vo výške 371 do času, kým sa nebude schopný sám živiť, ako aj k úhrade trov právneho zastúpenia. Právny zástupca sťažovateľov doručil 6. apríla 1999 okresnému súdu vyúčtovanie trov právneho zastúpenia.

Dňa 19. augusta 1999 bolo okresnému súdu doručené odvolanie proti rozsudku z 31. marca 1999. Okresný súd následne na základe úpravy z 26. augusta 1999 doručil podané odvolanie právnenému zástupcovi sťažovateľov, aby sa k nemu v lehote 15 dní vyjadril.

Podaním z 8. septembra 1999 právny zástupca sťažovateľov prostredníctvom svojej referentky požiadal o predĺženie lehoty na podanie vyjadrenia k podanému odvolaniu do 4. októbra 1999 z dôvodu jeho dlhodobého pobytu v zahraničí. Právny zástupca sťažovateľov doručil okresnému súdu svoje vyjadrenie k odvolaniu 13. októbra 1999.

Spisový materiál v tejto veci bol následne na základe pokynu sudcu z 15. októbra 1999 doručený 25. októbra 1999 krajskému súdu, ktorý ho 17. novembra 1999 vrátil späť okresnému súdu ako predčasne predložený. Okresný súd rozsudkom č. k. 18 C 74/94-173 zo 6. decembra 1999 doplnil svoj rozsudok z 31. marca 1999. Doplnujúci rozsudok bol následne pokynom doručený účastníkom konania a žalovanému bol na jeho adresu doručený aj rozsudok z 31. marca 1999.

Podaním doručeným 19. januára 2000 sťažovateľka doplnila vyjadrenie k podanému odvolaniu, ktoré už okresnému súdu bolo doručené.

Na základe pokynu z 25. januára 2000 bol spis v tejto veci opätovne 23. februára 2000 predložený krajskému súdu za účelom rozhodnutia o odvolaní žalovaného. Zákonný sudca krajského súdu pokynom z 10. marca 2000 nechal zaslať žalovanému výzvu, aby mu v lehote 3 dní predložil doklad preukazujúci jeho právnu subjektivitu. Odpoveď na túto výzvu bola krajskému súdu doručená 16. marca 2000.

Dňa 14. apríla 2000 krajský súd nariadil na 24. máj 2000 pojednávanie v tejto veci. Krajskému súdu bolo doručené podanie sťažovateľky z 25. apríla 2000, v ktorom mu oznámila, že odvolala splnomocnenie svojmu právnenému zástupcovi JUDr. D. P. a splnomocnila na svoje zastupovanie JUDr. J. K.. Žalovaný podaním doručeným súdu 16. mája 2000 krajský súd požiadal o odročenie nariadeného pojednávania z dôvodu účasti

jeho právneho zástupcu na liečebnej rehabilitácii. Krajský súd následne určil termín pojednávania na 21. jún 2000. Pokynom z 19. júna 2000 bolo toto pojednávanie zrušené, zákonný sudca dal príkaz doručiť rozsudok z 31. marca 1999 a doplňujúci rozsudok zo 6. decembra 1999 do vlastných rúk sťažovateľovi T. H.. Uznesením krajského súdu č. k. 11 Co 102/00-193 z 21. júna 2000 bol napadnutý rozsudok okresného súdu z 31. marca 1999 v spojení s doplňujúcim rozsudkom zo 6. decembra 1999 zrušený a vec bola tomuto súdu vrátená na ďalšie konanie. Okresnému súdu bol spis vrátený 4. júla 2000 a na základe pokynu zo 6. júla 2000 doručený účastníkom konania.

Okresný súd 14. septembra 2000 uzneseniami č. k. 18 C 74/94-200 priznal ustanoveným znalcom v uvedenom konaní znalečné a následne tieto uznesenia doručil účastníkom konania i znalcom.

Pokynom z 1. decembra 2000 okresný súd nechal zaslať výzvu žalovanému, aby sa vyjadril k viacerým skutočnostiam v zmysle uznesenia krajského súdu. Sťažovatelia sa k uzneseniu krajského súdu z 21. júna 2000 vyjadrili podaním doručeným súdu 6. decembra 2000. Vyjadrenie žalovaného k výzve súdu bolo okresnému súdu doručené 7. februára 2001.

V prílohe podania doručeného 9. marca 2001 žalovaný okresnému súdu predložil zriaďovaciu listinu, ktorou bol zmenený jeho pôvodný názov na Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby.

Výzvou zo 6. marca 2001 okresný súd požiadal žalovaného o oznámenie jeho zamestnancov, ktorí pracovali ako poslední pred smrteľným pracovným úrazom poškodeného s dopravníkom, pri ktorom došlo k úrazu. Žalovaný na výzvu súdu zo 6. marca 2001 odpovedal podaním doručeným 4. mája 2001.

Podaním z 30. apríla 2001 zástupca sťažovateľov oznámil okresnému súdu, aby nenariadil do konca mesiaca máj 2001 pojednávanie v tejto veci, pretože sťažovateľka bude v tomto čase na liečení a nemohla by sa ho zúčastniť. Úpravou z 23. mája 2001

nariadil okresný súd na 24. september 2001 pojednávanie. Pojednávanie konané 24. septembra 2001 bolo uznesením odročené na neurčito z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

Úpravou z 2. novembra 2001 bol nariadený nový termín pojednávania na 4. február 2002. Podaním doručeným 7. novembra 2001 zástupca sťažovateľov oznámil okresnému súdu svoju novú adresu na doručovanie písomností. Pojednávanie konané 4. februára 2002 bolo z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu odročené na 24. apríl 2002.

Podaním z 5. apríla 2002 zástupca sťažovateľov upravil výšku požadovaného úroku z omeškania v žalobnom petite. Pojednávanie okresného súdu 24. apríla 2002 bolo z dôvodu neúčasti právneho zástupcu žalovaného a svedkov uznesením odročené na 1. júl 2002.

Podaním doručeným 26. júna 2002 zástupca sťažovateľov okresnému súdu navrhol zmenu žalobného petitu. Podaním doručeným okresnému súdu 10. júna 2002 zástupca sťažovateľov upravil žalobný petit.

Okresný súd pojednávanie konané 1. júla 2002 po vypočutí predvolaných svedkov uznesením odročil na 1. august 2002 za účelom vykonania obhliadky na mieste samom a právnenému zástupcovi žalovaného uložil povinnosť zabezpečiť na nej účasť svedkov. Termín obhliadky bol na pokyn sudcu z 29. júla 2002 zrušený. Dňa 1. augusta 2002 bol určený nový termín obhliadky na 26. september 2002. V tento deň okresný súd za prítomnosti svedkov vykonal obhliadku na mieste samom. Pokynom z 10. októbra 2002 následne zákonný sudca nariadil na 22. január 2003 pojednávanie, na ktoré nechal predvolať zástupcov účastníkov konania i znalca – Ing. E. K..

Okresný súd pojednávanie konané 22. januára 2003 bez zástupcov účastníkov konania odročil na 9. apríl 2003. Podaním doručeným okresnému súdu 12. februára 2003 zástupca sťažovateľov oznámil presné znenie navrhovaného petitu.

Po vypočutí znalca Ing. E. K. okresný súd pojednávanie 9. apríla 2003 odročil na neurčito s tým, aby sa účastníci pokúsili o uzavretie mimosúdnej dohody v lehote 1 mesiaca a právny zástupca sťažovateľov bol zaviazaný, aby súdu následne oznámil, či na podanom návrhu trvá alebo ho berie späť.

Podaním doručeným súdu 5. mája 2003 znalec Ing. E. K. vyúčtoval znalečné a náhradu svojich nákladov v tejto veci.

Okresný súd na základe úpravy z 19. mája 2003 vyzval zástupcu sťažovateľov, aby mu oznámil, či trvá na podanom návrhu. Podaním doručeným 26. mája 2003 zástupca sťažovateľov odpovedal na výzvu súdu.

Pokynom z 30. júna 2003 zákonný sudca nariadil v tejto veci pojednávanie na 27. október 2003. Okresnému súdu bol 13. augusta 2003 doručený návrh sťažovateľov na doplnenie dokazovania.

Pojednávanie konané 27. októbra 2003 bolo po vypočutí zástupcov účastníkov konania, svedkov a znalca uznesením odročené na 19. január 2004.

Znalec Ing. E. K. doručil 11. novembra 2003 okresnému súdu vyúčtovanie za účasť na pojednávaniach. Uznesením č. k. 18 C 74/94-270 z 9. decembra 2003 okresný súd priznal znalcovi znalečné. Žalovaný 26. novembra 2003 doručil svoje písomné vyjadrenie v tejto veci.

Pojednávanie konané 19. januára 2004 bolo uznesením odročené na 26. január 2004 s tým, že právny zástupca sťažovateľov predloží súdu potvrdenie o príjme sťažovateľa.

Podaním z 28. októbra 2003 sa k výpovedi svedka Š. na pojednávaní 27. októbra 2003 vyjadril zástupca sťažovateľov.

Okresný súd na pojednávaní konanom 26. januára 2004 po vypočutí právneho zástupcu sťažovateľov pripustil zmenu petitu a následne pojednávanie odročil na 29. január 2004.

Zástupca sťažovateľov podaním z 27. januára 2004 navrhol okresnému súdu úpravu petitu žaloby vzhľadom na nové skutočnosti na strane navrhovateľa T. H..

Zástupca sťažovateľov podaním doručeným okresnému súdu 28. januára 2004 oznámil, že na pojednávanie 29. januára 2004 nepríde a žiada súd, aby rozhodol aj v jeho neprítomnosti. Okresný súd na pojednávaní 29. januára 2004 vyhlásil rozsudok v predmetnej veci.

Zákonný sudca 1. marca 2004 požiadal o predĺženie lehoty na vypracovanie rozsudku, ktorá mu bola predsedom okresného súdu následne poskytnutá do 15. marca 2004. Na základe pokynu z 15. marca 2004 bol tento rozsudok doručený zástupcom účastníkov konania.

Zástupca sťažovateľov doručil 26. marca 2004 svoje odvolanie proti rozsudku z 29. januára 2004. Žalovaný sa proti tomuto rozsudku taktiež odvolal podaním doručeným súdu 21. apríla 2004. Podané odvolania boli následne zaslané okresným súdom na základe pokynu z 3. mája 2004 druhému účastníkovi konania na vyjadrenie v lehote 15 dní. Zástupca žalobcov doručil súdu svoje vyjadrenie k odvolaniu žalovaného 31. mája 2004 a žalovaný sa k odvolaniu sťažovateľov vyjadril podaním doručeným 4. júna 2004 prostredníctvom krajského súdu.

Na základe pokynu z 9. júna 2004 bol spis v tejto veci predložený 17. júna 2004 krajskému súdu. Zástupca sťažovateľov sa podaním doručeným krajskému súdu 24. júna 2004 vyjadril k predmetnej veci, resp. k rozsudku okresného súdu.

Krajský súd uznesením sp. zn. 11 Co 173/04 z 28. februára 2005 zrušil rozsudok okresného súdu z 29. januára 2004 a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Okresnému

súdu bol spis v tejto veci vrátený 7. apríla 2005 a následne (na základe úpravy z 11. apríla 2005) bol doručený účastníkom konania.

Pokynom z 27. júla 2005 nechal zákonný sudca zaslať zástupcovi sťažovateľov výzvu, aby mu v lehote 1 mesiaca predložil viacero listinných podkladov týkajúcich sa predmetu konania. Právny zástupca sťažovateľov na výzvu okresného súdu reagoval podaním doručeným 13. septembra 2005.

Právne mu zástupcovi sťažovateľov okresný súd zaslať výzvu na základe úpravy zákonného sudcu z 12. októbra 2005. Odpoveď právneho zástupcu sťažovateľov bola okresnému súdu doručená 16. novembra 2005.

Pokynom z 28. novembra 2005 okresný súd nariadil pojednávanie na 20. február 2006. Zástupca sťažovateľov okresnému súdu podaním doručeným 9. februára 2006 oznámil, že zo zdravotných dôvodov vypovedal plnú moc.

Pojednávanie konané za neúčasti sťažovateľov 20. februára 2006 bolo uznesením okresného súdu odročené na 15. marec 2006.

Podaním doručeným súdu 14. marca 2006 advokátka JUDr. A. V., Advokátska kancelária, T., okresnému súdu oznámila, že prevzala právne zastupovanie sťažovateľov a súčasne ho požiadala o stanovenie pojednávania na mesiac apríl 2006, keďže z dôvodu rozsiahlosti konania a z časových dôvodov vo vzťahu ku dňu prevzatia zastupovania sa na pojednávanie nemôže pripraviť. Okresný súd následne v neprítomnosti sťažovateľov aj ich právnej zástupkyne pojednávanie konané 15. marca 2006 odročil na 19. apríl 2006.

Na č. 1. 361, 362 bolo pripojené písomné stanovisko predsedníčky okresného súdu k podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľov zo 4. apríla 2006.

Okresný súd na pojednávaní konanom 19. apríla 2006 uznesením návrh právnej zástupkyne na doplnenie dokazovania uznesením zamietol, ďalším uznesením pripustil

zmenu návrhu v zmysle podania sťažovateľov doručeného 16. novembra 2005 a vyhlásil rozsudok, ktorým návrh sťažovateľov zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov (...)“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba o náhradu škody, ktorá vznikla na základe smrteľného pracovného úrazu právneho predchodcu sťažovateľov. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľov a okresného súdu ani z vzťahujúcich sa na vec predložených listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej zložitosti veci, avšak možno konštatovať, že v danom prípade ide o vec skutkovo zložitú. Na skutkovú zložitosť tejto veci má vplyv najmä potreba vykonania rozsiahleho dokazovania, v dôsledku ktorého dochádza k predĺženiu konania najmä preto,

že zistenie skutkového stavu v tejto veci je závislé od vypočutia svedkov, zabezpečenia viacerých znaleckých posudkov, vykonania obhliadky a pod. Spomínaná skutková zložitost' veci však nemôže ospravedlniť neefektívnu činnosť okresného súdu v predmetnom konaní.

B) Pri hodnotení správania sťažovateľov ako účastníkov konania, resp. správania ich zástupcov v tomto konaní ústavný súd zistil ojedinelé nedostatky (napr. neúčast' zástupcu sťažovateľov na pojednávaní 4. mája 1995, splnenie výzvy z 18. júla 1997 až na základe urgencie okresného súdu, žiadosť o predĺženie lehoty na vyjadrenie k odvolaniu z 8. septembra 1999, žiadosť o nenariad'ovanie pojednávania do konca mája 2001 z 30. apríla 2001, splnenie povinnosti uloženej 9. apríla 2003 až na základe výzvy okresného súdu, neúčast' zástupcu sťažovateľov na pojednávaní 23. januára 2003), v dôsledku ktorých však podľa názoru ústavného súdu nedošlo k závažnejšiemu spomaleniu postupu súdu v predmetnom konaní.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Konanie v tejto veci pred okresným súdom začalo doručením návrhu na začatie konania 29. decembra 1994 a do dňa podania ústavnej sťažnosti trvalo už takmer jedenásť rokov, a dosiaľ nie je právoplatne skončené.

Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním postupu okresného súdu v tomto konaní pripomína svoju judikatúru, v ktorej už vyslovil, že v prípade, že ústavný súd v preskúmvanom konaní nezistil žiadne významnejšie obdobia nečinnosti okresného súdu, ktoré by samy osebe odôvodňovali vyslovenie záveru o porušení práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a celkovú dobu konania pred okresným súdom nemožno vo vzťahu k tomuto právu považovať za ospravedlniteľnú, na vyslovenie záveru o porušení sťažovateľovho práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy podľa názoru ústavného súdu postačuje len poukázať na okolnosti, ktoré prispeli k celkovej dĺžke konania (III. ÚS 107/04).

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu taktiež vyplýva, že ak je konanie pred okresným súdom poznačené zbytočnými priet'ahmi v dôsledku neefektívnej činnosti okresného súdu, postačuje len vymedzenie najzávažnejších období takejto neefektívnej činnosti, ktoré možno kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy (m. m. II. ÚS 131/02, II. ÚS 2/01).

Podľa zistenia ústavného súdu bolo preskúmané konanie poznačené predovšetkým neefektívnou činnosťou okresného súdu. O správnosti tohto tvrdenia svedčí aj skutočnosť, že v priebehu tohto konania bol spis v tejto veci okresnému súdu dvakrát ako predčasne predložený vrátený späť krajským súdom a trikrát bolo rozhodnutie okresného súdu krajským súdom zrušené.

Uznesením z 30. augusta 1995 okresný súd pribral do konania znalca za účelom vypracovania znaleckého posudku, ktorým zaviazal žalovaného, ktorý bol ako rozpočtová organizácia zo zákona oslobodený od platenia súdnych poplatkov, zaplatiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania. Krajský súd v Bratislave toto nesprávne rozhodnutie okresného súdu v časti trov znaleckého dokazovania zrušil uznesením sp. zn. 13 Co 523/95 z 29. decembra 1995.

Krajský súd vrátil spis späť okresnému súdu doručený mu 17. novembra 1999 za účelom jeho rozhodnutia o odvolaní proti prvému rozsudku okresného súdu z 31. marca 1999 ako predčasne predložený pre nedostatky vzniknuté nedoručením rozhodnutia priamo žalovanému a nerozhodnutie o trovách konania štátu. Za účelom odstránenia uvedených nedostatkov bol následne okresným súdom vydaný doplňujúci rozsudok zo 6. decembra 1999. Po opätovnom predložení spisu v tejto veci krajskému súdu za účelom rozhodnutia o podanom odvolaní krajský súd uznesením č. k. 11 Co 102/00-193 z 21. júna 2000 napadnutý rozsudok okresného súdu z 31. marca 1999 v spojení s doplňujúcim rozsudkom zo 6. decembra 1999 zrušil v dôsledku zistených závažných procesných pochybení (rozhodoval nesprávne obsadený súd, nevypočul účastníkov konania), ako aj v dôsledku nedostatočne vykonaného dokazovania, z ktorého boli okresným súdom následne vyvodené nesprávne právne závery nemajúce v ňom oporu.

Napriek usmerneniam týkajúcim sa ďalšieho postupu okresného súdu pri vykonávaní dokazovania v tejto veci v uznesení krajského súdu z 21. júna 2000 bol aj druhý rozsudok okresného súdu vydaný 29. januára 2004 zrušený pre viaceré nedostatky, predovšetkým pre procesné pochybenia okresného súdu (okresný súd nerozhodol o sťažovateľmi podaných návrhoch na zmenu petitu, bol zistený rozpor medzi písomným vypracovaním rozsudku a zápisnicou o pojednávaní, na ktorom bol rozsudok vyhlásený), ako aj pre nedostatočné zistenie skutkového stavu v tejto veci, pričom uvedené nedostatky mali za následok zmätočnosť a nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku okresného súdu z 29. januára 2004.

Pojednávanie pôvodne nariadené 23. mája 2001 (na 24. september 2001) sa okresnému súdu podarilo zrealizovať z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu až po takmer roku - 24. apríla 2002.

Ústavný súd pri svojom rozhodovaní v predmetnej veci taktiež zohľadnil skutočnosť, že okresný súd mohol dôraznejším postupom, predovšetkým využitím procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zákon zveruje vo vzťahu k súdnemu znalcovi [napr. ustanovením nového znalca v predmetnej veci alebo využitím poriadkových opatrení podľa § 53 Občianskeho súdneho poriadku na zabezpečenie súčinnosti znalca], urýchliť konanie v predmetnej veci pri zabezpečovaní súdnoznaleckého posudku.

Vzhľadom na skutočnosť, že na celkovej dĺžke konania v predmetnej veci mali rozhodujúci podiel viaceré už uvedené nedostatky v činnosti okresného súdu, ústavný súd posúdil predmetné konanie ako pomalé a neúčinné, t. j. ako konanie so zbytočnými priet'ahmi zavinenými okresným súdom, v dôsledku čoho došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na uvedené zistenia nemožno dobu predmetného konania vedeného okresným súdom považovať v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú, ako ani za primeranú podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľov boli porušené.

2. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk, ktoré odôvodnili predovšetkým celkovou dĺžkou konania a poukázaním na nesprávnu, resp. neefektívnu činnosť okresného súdu v tomto konaní.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda boli porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľov, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať každému zo sťažovateľov sumu 40 000 Sk ako finančnú úhradu nemajetkovej ujmy spočívajúcej najmä v pretrvávajúcom stave právnej neistoty sťažovateľov v dôsledku neefektívnej činnosti okresného súdu. Pri posúdení závažnosti ujmy sťažovateľov, a tým aj sumy primeraného finančného zadosťučinenia, prihliadal ústavný súd na nedostatky v činnosti okresného súdu, ktoré zapríčinili neprimerane dlhé konanie v predmetnej veci, ako aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovaného prípadu, predovšetkým na predmet sporu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľov nevyhovel.

3. Právny zástupca sťažovateľov vo svojej sťažnosti žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré bližšie nešpecifikoval.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1, § 11, § 13 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. c), § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, v zásade nie je oceníteľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2005 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 501 Sk (za spoločný úkon vykonávaný pri zastupovaní dvoch osôb sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 20 %, t. j. na 2 001 Sk) a hodnota režijného paušálu 150 Sk.

V súlade s týmito ustanoveniami možno teda trovy konania vyčíslit' ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby vykonané pre dve osoby vrátane režijného paušálu ($4 \times 2\,001 \text{ Sk} + 2 \times 150 = 8\,304 \text{ Sk}$). Náhrada trov konania v predmetnej veci vypočítaná podľa platnej právnej úpravy teda spolu činí 8 304 Sk.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júna 2006